

فیض شریفی
شاعر و منتقد

«چیزی به مداوم خواب... سرآغاز اضطراب در روانی نفس ها... چیزی به هیات ملکوت... رقص شبانه... که منحنی های آن ور جانت به لب نرسیده مجاله می رود... سراسیمه زخم نه جانب از دنجی... عبور از گذرگاه به آغاز دگرگونی... معصومه فتحی در مقدمه «دنج مدید پرنده» - انتشار ۱۴۰۴ - می گوید و شعر را تعریف می کند. به قول دریدا: «بزرگ ترین شعر عالم، بی مثالی عشق است، بی مثالی در برابر بی مثالی، بی مثال برای بی مثال... ادبیات آن جایی آغاز می شود که فرد دیگری نمی داند چه کسی دارد می نویسد و امضای چه کسی به زیر روایت فراخوانی، «روایت من حاضر» هست.» تمام این مطالب ناظر است بر یک شعر سوررئال و متاشعری که می گوید شعر را در خواب و بیداری بنویسد و شعر و هویت داشته باشد به قول پیل والر که شعرش معنی ندارد ولی حس می کنی که این سرآغاز اضطراب جهان است، زاده اضطراب جهان است در روانی نفس ها که در هم می پیچد و «چیزی به هیات ملکوت می شود». شکل ملکوت چیست، ملکوت که شکل ندارد ولی شاعر سوررئال می گوید: همه چیز به همه چیز می تواند تشبیه شود. به قول والر: شعر، رقص است و رقصی شبانه حتمادار سایه و نور و نثر پندیده رفتن است. شاعر تا جانش به لب نرسیده شعر نمی گوید و هذیان می گوید و شطح در زمان رنجوری و تب. او وقتی از گذرگاه عبور می کند به آغاز دگرگونی نزدیک می شود خودش می گوید: «هزار دستان چستی را بر مدار گوش واره ها تا لمس دستان هزار سیاست کبست جرجان/ ای دیدن نشین تماشاگر چستی به عصیان نابرابری/ بایستیم به برابر از سیلاب هزار دستان سرشتمان تا دستان هزارشان هم نرسد...» (۱۹ ص) به این ترکیب های تصویری در شعر معصومه فتحی نگاه کنیم: «هزار دستان چستی، لمس گوش دستان هزار سیاست، دیر نشین تماشاگر چستی و...» هیچکدام از این ترکیب ها و توالی ترکیب ها و تصاویر با هم ارتباط نزدیک و معمولی ندارند. شعر تعقیدات لفظی و معنایی شدیدی دارد. شاعر، جرجان و سرگردان بر مدار گوش واره ها گوش دستان هزار سیاست را لمس کند و در برابر سیلاب دستان سرشتمانش مقاومت و عصیان می کند. اولی سرگردانی موهای معشوق اظهار می کند: «اینگونه می آیی به خوابم، چگونه و به کدام شکل؟/ شکل آمدن چگونه است؟/ آیی می شود چگونه به گردن از مو ناگه تراوی قسم خورد؟/ گردن چه تقدسی دارد که به آن قسم می خورد؟ و سایدگی خواب ها چیست؟ بیدار ده لوی هم به تقرب همین کار را می کرد، او سرباخ و سفیداب آریه و تزئین زیاد بر شعرو در شعر می زدولی خواننده می توانست بفهمد که او می خواهد چه حسی را منتقل کند. معصومه فتحی در شعر «عصیان» آید در برابر نابرابری عصیان کرده است یا در برابر سیلاب هزار دستان سرشتمش سرکشی کرده است؟ بعد از بند اول چرخا سرگردان و در سایدگی خواب ها مانده است؟ چرا از تجسم زوایای ابتدای بازاوان کسی بی حواس شده است و به ساز معشوق به رقص درآمده است؟ در بند سوم شاعر از: ناگوار قدر و قوف تو از کجای تیش گلو» می گوید و از: «ای فقط در عبور گدنه ها، اعتزال پوستم در مراد نو، فراج فرخ هم در رستنی های فسیح، حالا نگاه؟! که سرزمین سربریده ات، هان همین! هامون ترین زمین...» باز هم در اینجا سطرها به شکل عمودی در زیر هم قرار می دهند. آیدال تیش دارد یا گلو؟ ای فقط در عبور کرده ها چه ربطی با قدر و قوف تو از کجای تیش گلو دارد؟ چرا بربری شاعر در مراد نو در چار اعتزال و بیباکگی و انزوا شده است؟ مگر می شود پوست رامعتزل کرده فراج فرخ هم در رستنی های فسیح چیست؟ آیا شاعر رقصی فراج در مکان فسیح آغاز کرده است؟ اگر کرده است چرادر و وسط بعد به آدم ها و سرزمین های سربریده سخن می گوید و از دشت های هموار می گوید. بند پایانی هم ظاهرا هیچ ارتباطی با بند های پیشین ندارد: «ای هم نشین از نگاه به قدر و قوف ما وقتی/ نمای پیکره های جهانی نو/ بر بال های دستان مان/ او بال هادر آب های آزاد/ گاری گوش های سیاست را می پیمایند/ بر مدار حدود دور/ ای حدود دور...» نه کلمات به خوبی در بغل هم جا خوش کرده اند و نه ترکیب هایی چون: «بال های دستان مان، گاری گوش های سیاست، مدار حدود دور»، آیا می توان دست رابه یال تشبیه کرد؟ و آیا گوش های سیاست، گاری دارد؟ سربریده می خواهد تمام ناممکن ها را ممکن کند و از شعر تغییر در بیابورد و در ناگسایر کند، اما شعر را تخریب می کند و حواس خواننده را بارت می کند. به رغم نظر معصومه فتحی، این شعرها کرداری در زبان و بندبازی بر مرز معنا، تصویر، فرم، خیال و حترارینم هم نیست. این اشعار شاید خواب های پریشان باشند. آن چیزی که مداوم در خواب باشد، که در خواب هم خاموش می شود. این شعر و این زبان، خانه هم نیست، شاید تبعیدگاه و زخم باشد و سرآغاز اضطراب ولی تصویر فرم و خیال منسجمی ندارد. «دنج مدید پرنده» روایتی از رویش واژه در حصار سایه هم نیست آنجا که نوشتار از گذرگاه فراموشی در می گذرد تا جهانی نو بیافریند و زخمی هم نیست که پروازی بیاموزد و چیزی به شکل ملکوت پدید بیاید. هوگو و برتون می گویند شعر با جنون نوشته می شود و با عقل امضاء. ولی این شعر عقل ندارد و تنظیماتش کاملا به هم خورده است.

برق مواجه هستیم. اصلی ترین مشکل این است که چشم انداز مشخصی برای واردات مواد اولیه ندارند؛ زیرا هم شرکت هادر بخش تولید کاغذ، برای بهینه سازی مصارف ارزی، طولانی شدن فرآیند ثبت سفارش و واردات اقلام و قطعات یدکی مورد نیاز، با مشکل نقدینگی مواجه هستند.

صاحبان کارخانه ها در اساس باید پول داشته باشند تا بتوانند مواد اولیه بخرند و این مساله شرایط را دشوار کرده است. همچنین نوسانات نرخ ارز یکی دیگر از مشکلاتی است که در بازار کاغذ وجود دارد و امیدواریم حل شود تا کارخانه ها بتوانند فعالیت کنند.

این عدم تعادل میان وعده ها و واقعیت ها موجب شده است که بازار کاغذ همچنان در وضعیت نامشخص و نابسامان باقی بماند، تجارت تخصصی و بازار آزاد نتواند جایگاه خود را پیدا کند، و انتظارات فعالان صنفی از سیاست گذاران تحقق نیابد.

سایه جنگ بر بازار

بحران بازار کاغذ و کتاب ایران صرفا محصول مشکلات داخلی نیست. وضعیت بی ثبات اقتصادی جهانی، تنش های سیاسی منطقه و سایه تهدیدهای بین المللی، از جمله احتمال تشدید اختلافات با آمریکا و ناپایداری در مناسبات بین المللی، نیز بر بازار تأثیر گذاشته است.

حضور این نوع تهدیدها باعث افزایش احتمال نوسان در بازار ارز و اختلال در واردات کالاهای اساسی می شود. تجربه های گذشته نشان داده است که حتی شایعات مربوط به تشدید تنش های منطقه ای می تواند موجی از افزایش نرخ دلار و نوسانات قیمت ها را در بازارهای داخلی ایجاد کند. از جمله در بازار کاغذ که به شدت به واردات وابسته است.

اگرچه نمی توان پیش بینی قطعی کرد که چه اتفاقی در آینده رخ خواهد داد، اما بازارهای وابسته به کالاهای وارداتی مثل کاغذ همیشه در مواجهه با تغییرات سیاسی و اقتصادی جهانی حساس تر هستند؛ زیرا هر گونه اختلال در زنجیره تأمین بین المللی می تواند دسترسی ناشران و چاپخانه ها به مواد اولیه را مختل کرده و قیمت ها را به شیوه ای غیرقابل کنترل افزایش دهد.

این واقعیت، چشم انداز بازار داخلی را نسبت به آینده پرابهام و پرریسک کرده است. مجموعاً، از بررسی روند بازار کاغذ و تولید کتاب در ایران روشن است که بحران کنونی تنها نتیجه یک یا دو عامل نیست، بلکه محصول ترکیبی از مشکلات ساختاری، سیاست های نامناسب، و وعده های ناکام و تحولات اقتصادی جهانی است.

اولاً، افزایش شدید قیمت کاغذ و هزینه های تولید کتاب، فشار سنگینی را بر ناشران و چاپخانه ها وارد کرده و باعث شده تا بسیاری از آنها با کاهش تیراژ، افزایش قیمت پشت جلد، یا حتی توقف فعالیت مواجه شوند.

این وضعیت به طور مستقیم بر مصرف کنندگان تأثیر می گذارد و کتاب را از سبد فرهنگی بخش قابل توجهی از جامعه خارج می کند.

ثانیاً، وعده های خودکفایی در تولید کاغذ و برنامه های توسعه ای برای صادرات، بر عمل توانست بازار را پایدار کند. ظرفیت تولید داخلی هنوز نتوانسته است نیاز کامل کشور را برآورده سازد و وابستگی به واردات ادامه دارد.

ثالثاً، سیاست های اقتصادی و مدیریت واردات، همراه با تخصیص ارز دولتی و عدم ثبات قیمت گذاری، نتایج قابل توجهی در بازار نداشته اند و فعالان صنفی بارها نسبت به این موضوع هشدار داده اند.

رابعاً، تهدیدهای بین المللی و تنش های سیاسی می تواند اثرات مضاعفی بر بازار داشته باشد. به ویژه اگر باعث افزایش فشار بر ارز و واردات شود.

«آرمان ملی» گزارشی می دهد

تشدید تورم کاغذ

افزایش ۱۱۲ درصدی از ابتدای سال

و ۹۰۰۶۰ سانتی متر. حجم مصرف کاغذ برای یک کتاب ۴۰۰ صفحه ای - بسته به آرایش فرم چاپ - بین این دو سایز تفاوت دارد؛ در سایز ۱۰۰×۷۰، برای تیراژ ۵۰۰ نسخه حدود ۸ بند کاغذ لازم است و در سایز ۹۰×۶۰، این مقدار به ۱۴ بند کاغذ افزایش می یابد. قیمت هر بند کاغذ در بازار ایران نیز به طور قابل توجهی افزایش یافته است و بر اساس گزارش های رسمی و میدانی، در حال حاضر بهای تقریبی هر بند کاغذ ۱۰۰×۷۰ در حدود ۲،۵ میلیون تومان است و سایز ۹۰×۶۰ نیز حدود ۲،۷۵ میلیون تومان قیمت دارد، ارقامی که نسبت به سال قبل افزایش چشمگیری را نشان می دهند.

اگر فقط هزینه کاغذ را حساب کنیم، هزینه مستقیم خرید مواد اولیه برای این تیراژ بین ۲۷ تا ۲۸ میلیون تومان خواهد بود. اما این تازه آغاز ماجراست؛ زیرا هزینه تولید کتاب شامل موارد دیگری نیز می شود: چاپ؛ هزینه لیتوگرافی، ریزنگ و اجرای چاپ، که برای تیراژ ۵۰۰ نسخه می تواند بیش از ۱۰ تا ۱۲ میلیون تومان شود. جلد و سلفون؛ چاپ رنگی و پوشش جلد حدود ۸ تا ۹ میلیون تومان. صحافی؛ هزینه چسب گرم، چسب کاست و مرحله پایانی چاپ حدود ۱۵ تا ۱۸ میلیون تومان.

همچنین باید به حق مؤلف یا مترجم (تقریباً ۱۰ درصد هزینه تولید)، سهم ناشر (حدود ۳۰ درصد)، و سهم پخش کننده و کتابفروش (حدود ۴۰ درصد) نیز از قیمت پشت جلد، نیز توجه کرد - که همگی به علت اینکه بازار نشر به طور کامل اقتصادی نیست، برای پوشش نیاز واقعی تولید می دهند. در نتیجه، قیمت پشت جلد کتاب های تیراژ متوسط به راحتی به حدود ۳۷۰ تا ۴۲۰ هزار تومان و حتی بیشتر می رسد - قیمتی که برای بسیاری از خانوارها در شرایط کنونی تورم، سنگین و خارج از توان خرید به نظر می رسد.

روند افزایش قیمت کاغذ

در سال جاری، شاهد رشد بی وقفه قیمت کاغذ بوده ایم. اواسط سال جاری، بهای هر بند کاغذ تحریر در حدود ۱،۶ تا ۱،۷ میلیون تومان بود و در میانه سال، نرخ ها به تدریج افزایش یافت و حتی تا حدود ۲ میلیون تومان رسید. در گزارش های آذرماه، قیمت کاغذ تحریر حدود ۲،۵ میلیون تومان اعلام شد که نشان دهنده افزایش حدود ۹۰ درصدی نسبت به سال قبل است و حالا در ابتدای اسفندماه، بهای هر بند کاغذ تحریر ۱۰۰×۷۰ برای نخستین بار به رکورد ۲،۵ میلیون تومان رسیده است. این افزایش مداوم و پیوسته، حتی در شرایطی که ارز نسبتاً ثابت یا کاهش یافته، ادامه یافته که نشان دهنده تأثیر عوامل ساختاری و روانی در بازار است؛ از جمله انتظارات تورمی، عدم ثبات سیاست گذاری و فقدان عرضه کافی برای پاسخ به تقاضا. این جهش ها نه تنها قیمت تولید کتاب

و در تشریح نارسایی تأمین کاغذ در فرآیند فعالیت چاپخانه داران اظهار کرد:

«در سال های اخیر، برخی چاپخانه ها ناچار شده اند کارت بازرگانی بگیرند و واردات مستقیم انجام دهند؛ سرمایه ای که باید صرف توسعه تولید شود، دیگر تأمین مواد اولیه شده و به اجبار بخشی از نیاز خود را به کاغذ و مقوا از این طریق تأمین کرده اند.

در این زمان که ماه ها پشت صف تخصیص ارز مانده اند مجبور به تأمین این نیاز از بازار داخلی شده اند که توازن عرضه و تقاضا را به هم ریخته و موجب رقابت در خرید کاغذ و مقوا در بازار شده است. پیامد آن در نهایت افزایش قیمت تمام شده، کاهش توان رقابت، آسیب به تولید ملی و فشار بر مصرف کننده نهایی است.»

عابدین برداشته شدن فشار کاذب کارشناسان حوزه چاپ و نشر با بصراحت اعلام کردند که قیمت کاغذ و اختلال در تأمین آن، می تواند بسیاری از چاپخانه ها را به تعطیلی بکشاند. افزایش هزینه های تولید و افت شدید سرمایه در گردش، فشار سنگینی را بر ناشران وارد کرده است و تا زمانی که توافق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران برگزار شد.

در این نشست، فعالان صنفی و کارشناسان حوزه چاپ و نشر با بصراحت اعلام کردند که قیمت کاغذ و اختلال در تأمین آن، می تواند بسیاری از چاپخانه ها را به تعطیلی بکشاند. افزایش هزینه های تولید و افت شدید سرمایه در گردش، فشار سنگینی را بر ناشران وارد کرده است و تا زمانی که توافق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کشور را به طور جدی تحت تأثیر قرار دهد.

با یک عابدین، رئیس اتحادیه صنف چاپخانه داران و صحاف تهران، هدف این جلسه، یافتن راه حل عملی و پایدار برای جلوگیری از آسیب به تولید، اقتصاد و مصرف کننده نهایی عنوان کرد که تمرکز آن بر مدیریت بحران سه ماهه پایانی سال، جلوگیری از اختلال در زنجیره تولید است، نه صرفاً طرح گلايه. او گفت: «در آستانه سه ماهه پایانی سال و با افزایش تقاضای کاغذ و مقوا، صنعت با چالش جدی تأمین مواد اولیه مواجه شده است.»

۴۰۰ هزار تومان برای ۲۰۰ صفحه!

برای روشن تر شدن ابعاد این بحران، کافی است نگاهی دقیق تر به هزینه تولید یک کتاب متوسط داشته باشیم. فرض کنیم ناشری می خواهد یک کتاب ۲۰۰ صفحه ای رقصی در تیراژ ۵۰۰ نسخه چاپ کند؛ کتابی که زمانی نه چندان دور از نظر اقتصادی قابل تحمل بود، اما امروز به دشواری های زیادی برخورد کرده است. بر اساس داده های کاغذ تحریر است.

دو سایز متداول که در صنعت چاپ کتاب به طور گسترده استفاده می شوند عبارتند از: ۱۰۰×۷۰ سانتی متر

و عده های خودکفایی در تولید کاغذ و برنامه های توسعه ای برای صادرات، در عمل نتوانست بازار را پایدار کند. ظرفیت تولید داخلی هنوز نتوانسته است نیاز کامل کشور را برآورده سازد و وابستگی به واردات ادامه دارد

شده اند که توازن عرضه و تقاضا را به هم ریخته و موجب رقابت در خرید کاغذ و مقوا در بازار شده است. پیامد آن در نهایت افزایش قیمت تمام شده، کاهش توان رقابت، آسیب به تولید ملی و فشار بر مصرف کننده نهایی است.»

عابدین برداشته شدن فشار کاذب کارشناسان حوزه چاپ و نشر با بصراحت اعلام کردند که قیمت کاغذ و اختلال در تأمین آن، می تواند بسیاری از چاپخانه ها را به تعطیلی بکشاند. افزایش هزینه های تولید و افت شدید سرمایه در گردش، فشار سنگینی را بر ناشران وارد کرده است و تا زمانی که توافق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کشور را به طور جدی تحت تأثیر قرار دهد.

با یک عابدین، رئیس اتحادیه صنف چاپخانه داران و صحاف تهران، هدف این جلسه، یافتن راه حل عملی و پایدار برای جلوگیری از آسیب به تولید، اقتصاد و مصرف کننده نهایی عنوان کرد که تمرکز آن بر مدیریت بحران سه ماهه پایانی سال، جلوگیری از اختلال در زنجیره تولید است، نه صرفاً طرح گلايه. او گفت: «در آستانه سه ماهه پایانی سال و با افزایش تقاضای کاغذ و مقوا، صنعت با چالش جدی تأمین مواد اولیه مواجه شده است.»

امیرسامان اسفندیاری همچنین درباره معضل تأمین انرژی برای به گردش درآمدن چرخ کارخانه های کاغذ سازی و تأمین مواد اولیه، اظهار کرد: «در واحدهای تولید کاغذ با قطع گاز و

امیرسامان اسفندیاری همچنین درباره معضل تأمین انرژی برای به گردش درآمدن چرخ کارخانه های کاغذ سازی و تأمین مواد اولیه، اظهار کرد: «در واحدهای تولید کاغذ با قطع گاز و

این جهش ها نه تنها قیمت تولید کتاب

